

Zabytkowy kościół w Gilowicach

Gilowicki kościół odnajdziemy w rejestrze zabytków klasy "0"

Kościół parafialny p.w. św. Andrzeja Apostoła pochodzi z I poł. XVI w. Został on przeniesiony z Rychwałdu do Gilowic w 1757 roku. Świątynia wykonana jest w stylu gotyku śląsko - małopolskiego i zalicza się do zabytków klasy „0”. Wnętrze z późnobarokowym ołtarzem # 1, posągami Matki Bożej z Dzieciątkiem z XIV w., amboną z I poł. XVII w. oraz ciekawymi elementami architektonicznymi, urzeka bogactwem barw i złocień. Wertując karty historii, odnajdziemy wiadomości dotyczące pierwszej dekady XX stulecia, w której to zabytkowy drewniany kościół w Gilowicach poddany został gruntownej modernizacji zewnętrznej i jego wewnętrznego wyposażenia. Warto w tym miejscu przypomnieć jego krótką historię.

W księdze wizytacji pod rokiem 1598 odnotowano, że na miejscu zniszczonego kościółka wybudowano nową kaplicę. Nowy kościół w Gilowicach powstał w roku 1635. Po wybudowaniu murowanego kościoła w sąsiednim Rychwałdzie w roku 1756, stary drewniany kościół rozebrano, przewieziono i postawiono na nowo w Gilowicach, bez wieży, która nadawała się tylko na opał. Wieżę oddzielnie stojącą dobudowano później. Całością prac przy przeniesieniu i montażu kościoła kierował miejscowy cieśla Marek Luber. Przez około dwa wieki kościół gilowicki pozostawał kapelanią rychwałdzką bez stałego księdza. W 1880 przyznano Gilowicom etat stałego księdza - ekspozyta, którą to funkcję sprawował proboszcz rychwałdzki. W drugiej połowie XIX wieku przebudowano sklepienie kościoła na łukowe - pozorne kołyskowe. Starą polichromię zatynkowano przez co kościół stracił walor stylistyczny. W 1901 roku odeskowano dzwonnice, a w 1908 okryto ją gontami, przez co pojemność kościoła została zwiększona. W latach 1902 - 1906 przy pomocy miejscowych rzemieślników dokonano renowacji wyposażenia kościoła # 2, w tym konfesjonały # 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. Zabytków pokryto dach eternitem, by w dwa lata później na categoryczne żądanie konserwatora z Krakowa powrócić na nowo do pokrycia dachu gontami. Przy tej okazji przebudowano wejście do kościoła, nad którym usytuowano specjalną wnękę do wygłaszania kazań. Wyremontowano także drewnianą podłogę w kościele zastąpioną w 1917 roku płytkami ceramicznymi. Wokół kościoła podniesiono i poszerzono soboty, zaś od strony południowej dobudowano babiniec, wyburzony w 1933 roku. W 1917 roku kościół został wymalowany przez Józefa Stopę z Makowa Podhalańskiego kosztem 3 200 koron. W czasie pierwszej wojny światowej urząd konserwatorski w Krakowie uchronił zabytkowe dzwony przed ich konfiskatą przez władze austriackie na cele wojenne. Gilowicki kościół posiada zatem dwa najstarsze w okolicy dzwony : Andrzej z roku 1535 i Jan z roku 1584. W 1921 roku wymieniono stare organy rodem z Rychwałdu, na nowe, poddane gruntownej renowacji w latach 70. ubiegłego stulecia.

W 1925 r. w Gilowicach po przeszło 200 latach ponownie erygowana została parafia. W 1933 roku przedłużono nawę kościelną, co wymagało odsunięcia dzwonnicy o 6 metrów. Operacji tej podjęli się gilowiccy cieśle, a pracę wykonali nocą by uniknąć ciekawskich gapiów. W latach 50. XX stulecia kościół został zelektryfikowany i radiofonizowany. Prymitywne obie te instalacje wymienił na nowe proboszcz ks. Duniewski. W roku 1982 cieśle z Podhala okryli kościół i dzwonnice nowymi gontami. W latach 1997 - 1999 dokonano konserwacji ołtarza głównego.

Kościół gilowicki jest ogrodzony drewnianymi łatami wspartymi na murowanych słupach. Na dziedziniec prowadzą dwie stylowe drewniane bramy. Przed sobotami stoi najstarszy zabytek kościoła kamienna chrzcielnica o wysokości 102 cm. Kościół jest pod stałą troską plebanii, parafian i

miejscowych władz gminnych. Obok kościoła znajduje się stary cmentarz i pomnik poświęcony poległym mieszkańcom Gilowic w czasie I wojny światowej.